

ΞΕΝΟΦΩΝ

Απομνημονεύματα 2.2.10-2.2.14

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Σωκράτης καθοδηγεί τον μεγαλύτερο γιό του που είναι οργισμένος με την μητέρα του.

Και ο Σωκράτης λέει:

-Λοιπόν, ενώ η μητέρα σου θέλει το καλό σου και φροντίζει για εσένα όταν είσαι ασθενής, όσο μπορεί περισσότερο για να γίνεις καλά και να μην στερηθείς τίποτε, και φροντίζει για την τροφή σου και να έχεις όλα τα αγαθά, και για χάρη σου κάνει ταξίματα στους Θεούς, εσύ πάλι ισχυρίζεσαι πως είναι ανυπόφορη; Εγώ βέβαια νομίζω ότι αν δεν μπορείς να υποφέρεις αυτή την μητέρα δεν θα μπορείς να υποφέρεις κανένα αγαθό. Πες μου ποιο από τα δύο συμβαίνει; Μήπως νομίζεις πως πρέπει να τιμάς τους άλλους ή είσαι διατεθειμένος να μην προσπαθείς να είσαι αρεστός σε κανένα άνθρωπο ούτε να πείθεσαι από κανένα στρατηγό και κανένα άρχοντα;

— Ναι, μα την αλήθεια, είπε, παραδέχομαι, ότι πρέπει να τιμώ τους άλλους.

— Λοιπόν, είπε ο Σωκράτης, και στον γείτονά σου θέλεις να είσαι αρεστός, για να σου δίνει προσάναμμα όταν έχεις ανάγκη από φωτιά και για να σε βοηθά όταν χρειάζεται και αν τυχαία σφάλεις να τρέξει να σε βοηθήσει.

- Μάλιστα, είπε.

— Καθόλου δεν θα σε ενδιέφερε να γίνει εχθρός σου ή φίλος σου ο συνοδοιπόρος ή συνταξιδιώτης σου σε πλοίο ή όποιος άλλος συναντηθεί μαζί σου ή νομίζεις πως πρέπει να φροντίζεις για την εύνοια αυτών;

— Μάλιστα, είπε, να φροντίζω για την εύνοια τους.

— Οπότε είσαι προδιατεθειμένος για αυτούς να φροντίζεις, την δε μητέρα σου, η οποία σε αγαπά περισσότερο από όλους, δε νομίζεις πως πρέπει να την τιμάς; Δεν ξέρεις πως κι η πόλη ακόμη, για τις άλλες αχαριστίες αδιαφορεί, ούτε καν τις δικάζει, παραβλέπει εκείνους που έχουν ευεργετηθεί και δεν αποδίδουν την ευεργεσία, αν όμως κάποιος δεν περιποιείται τους γονείς του, σε αυτόν και τιμωρία επιβάλλει και τους απαγορεύεται να γίνει άρχοντας, επειδή ούτε οι θυσίες με ευσέβεια θα τελούνταν ούτε τίποτε άλλο καλώς και δικαίως θα έκανε. Και μα την αλήθεια, αν κανείς, όταν πεθάνουν οι γονείς του, δεν στολίζει τους τάφους τους, και αυτό το εξετάζει η πόλη κατά την δοκιμασία των αρχόντων. Εσύ λοιπόν παιδί μου θα πρέπει, αν είσαι φρόνιμος, τους μεν θεούς θα παρακαλέσεις να σε συγχωρήσουν, για το ότι έχεις παραμελήσει την μητέρα σου, μήπως και αυτοί, άμα καταλάβουν ότι είσαι αχάριστος, δεν θελήσουν να σε ευεργετήσουν, από δε τους ανθρώπους να φυλαχτείς, γιατί αν αντιληφτούν, ότι παραμελείς τους γονείς σου, όλοι θα σε περιφρονήσουν, και θα βρεθείς χωρίς φίλους. Γιατί αν σε νομίσουν πως είσαι αγνώμων προς τους γονείς, κανείς δεν θα θέλει να πιστεύει ότι, αν σε ευεργετήσει, θα λάβει πίσω την ευεργεσία.

Κύρου ανάβασις 4,5, 3-18

[3] Από εκεί προχωρούσαν μέσα από πολύ χιόνι στην πεδιάδα για τρεις σταθμούς, πέντε παρασάγγες. Και τον τρίτο σταθμό τον βάδισαν δύσκολα, γιατί φυσούσε βοριάς, που τους χτυπούσε κατά πρόσωπο κι έκαιγε τελείως τα πάντα και τους ανθρώπους.

[4] Τότε ένας απ' τους μάντεις είπε να προσφέρουν θυσία στον άνεμο και πρόσφεραν. Και πράγματι όλοι το είδαν ολοφάνερα πως σταμάτησε η δύναμη του ανέμου. Αλλά του χιονιού το βάθος ήταν μια οργιά, γι' αυτό χάθηκαν και υποζύγια και πολλοί αιχμάλωτοι και ως και τριάντα στρατιώτες.

[5] Τη νύχτα εκείνη την πέρασαν ανάβοντας φωτιές, γιατί τα ξύλα στο σταθμό ήταν άφθονα. Όσοι όμως έφθαναν αργά, δεν είχαν ξύλα. Εκείνοι λοιπόν που είχαν φθάσει πρώτα και είχαν ανάψει τη φωτιά, δεν άφηναν να πλησιάζουν σε αυτήν εκείνους που έρχονταν αργότερα, παρά μόνο αν τους έδιναν σιτάρι ή κάτι άλλο φαγώσιμο.

[6] Κατ' αυτό τον τρόπο έδινε ο ένας στον άλλο ό,τι είχε ο καθένας. Κι όταν έκαιε η φωτιά έλιωνε το χιόνι και γίνονταν μεγάλοι λάκκοι μέχρι το έδαφος· εκεί, φυσικά, μπορούσε κανείς να μετρήσει το βάθος του χιονιού.

[7] Απ' εκεί την επομένη ημέρα ολόκληρη βάδιζαν ανάμεσα στο χιόνι και πολλοί απ' τους ανθρώπους κατεβλήθησαν από την πείνα. Και ο Ξενοφών που ηγείτο της οπισθοφυλακής και συναντούσε εκείνους που έπεφταν, δεν ήξερε τι πάθαιναν.

[8] Όταν όμως κάποιος από αυτούς που είχαν πείρα του είπε πως ήταν φανερό ότι είχαν εξαντληθεί από την πείνα και, αν φάνε κάτι, θα σηκωθούν, περιήλθε εκεί που ήταν τα υποζύγια κι όπου έβλεπε κάτι φαγώσιμο, το μοίραζε και έστελνε εκείνους που μπορούσαν να τρέχουν, για να τα δίνουν στους εξαντλημένους από την πείνα.

[9] Κι αυτοί όταν έτρωγαν κάτι, σηκώνονταν και προχωρούσαν. Και προχωρώντας ο Χειρίσοφος, προς το βραδάκι, φθάνει σ' ένα χωριό και εμπρός από το τείχος του χωριού βρίσκει κοντά στη βρύση γυναίκες και κοπέλες από το χωριό.

[10] Αυτές τους ρωτούσαν ποιοι είναι. Κι ο διερμηνέας τούς είπε σε γλώσσα περσική ότι έρχονται από το βασιλιά προς το σατράπη. Εκείνες τότε τους είπαν ότι ο σατράπης δεν ήταν εκεί, αλλά ήταν ένα παρασάγγη μακριά. Κι οι Έλληνες επειδή ήταν αργά, μπήκαν μαζί με τις γυναίκες που έφερναν το νερό μέσα στο τείχος και πήγαν να βρουν τον αρχηγό του χωριού.

[11] Ο Χειρίσοφος λοιπόν και όσοι από το στράτευμα μπορούσαν να βαδίσουν και να φθάσουν στο χωριό στρατοπέδευσαν εκεί, ενώ οι άλλοι στρατιώτες που δεν μπορούσαν να διανύσουν το δρόμο ως το χωριό, πέρασαν τη νύχτα χωρίς φαγητό και χωρίς φωτιά και γι' αυτό και εδώ χάθηκαν μερικοί στρατιώτες.

[12] Από τους εχθρούς, εξ άλλου, τους ακολουθούσαν μερικές ομάδες και άρπαζαν όσα υποζύγια δεν μπορούσαν να βαδίσουν και μάλιστα μάλωναν μεταξύ τους γι' αυτά. Από τους Έλληνες στρατιώτες επίσης έμεναν πίσω και όσοι από το χιόνι είχαν χάσει την όρασή τους και όσοι από το κρύο είχαν πάθει κρυσπαγήματα και τους είχαν σαπίσει τα δάχτυλα των ποδιών.

[13] Προφυλακτικό μέσο για τα μάτια ήταν να κρατεί κανείς την ώρα της πορείας κάτι μαύρο πράγμα εμπρός στα μάτια του και για τα πόδια να κινείται συνεχώς και να μην σταματά καθόλου και τη νύχτα να βγάζει τα παπούτσια του.

[14] Γιατί όσοι κοιμόνταν με φορεμένα τα παπούτσια, τα λουριά των παπουτσιών χώνονταν μέσα στα πόδια και τα παπούτσια γύρω γύρω κοκάλιαζαν, γιατί τότε, επειδή τα παλαιά τους τα παπούτσια είχαν καταστραφεί, φορούσαν τσαρούχια, που είχαν φτιάξει από δέρματα βοδιών, που μόλις τα είχαν γδάρει.

[15] Εξ αιτίας λοιπόν αυτών των κακουχιών μερικοί στρατιώτες έμεναν πίσω και όταν είδαν μια τοποθεσία που ήταν μαύρη, γιατί εκεί δεν υπήρχε χιόνι, συμπέραιναν πως είχε λιώσει. Και πράγματι, το χιόνι είχε λιώσει εξαιτίας μιας βρύσης, η οποία εκεί κοντά, σε μια δασώδη κοιλάδα, έβγαζε

ατμούς. Προς τα εκεί οι στρατιώτες, ξεστρατίζοντας, κάθιζαν και αρνιόταν να συνεχίσουν την πορεία.

[16] Ο Ξενοφών τότε, που διοικούσε τους οπισθοφύλακες, μόλις το αντελήφθη, τους παρακαλούσε με κάθε τρόπο και με κάθε τέχνασμα να μη μένουν πίσω, λέγοντάς τους ότι ακολουθούν εχθροί πολλοί, συγκεντρωμένοι, και στο τέλος χρησιμοποιούσε και το θυμό. Εκείνοι όμως τον παρακαλούσαν να τους σφάξει, γιατί δεν θα μπορούσαν να προχωρήσουν.

[17] Τότε του φάνηκε πως το καλύτερο που είχε να κάμει ήταν να προκαλέσει φόβο στους εχθρούς που ακολουθούσαν, αν μπορούσε, ώστε να μην επιτεθούν στους άρρωστους αυτούς στρατιώτες. Ήταν πια σκοτάδι, όταν οι εχθροί πλησίαζαν με θόρυβο μεγάλο, γιατί μάλωναν για εκείνα που είχαν αρπάξει.

[18] Τότε λοιπόν οι στρατιώτες της οπισθοφυλακής, που ήταν υγιείς, πετάχτηκαν επάνω κι έτρεξαν εναντίον των εχθρών και παράλληλα οι άρρωστοι φωνάζοντας όσο γινόταν δυνατότερα και χτυπούσαν τις ασπίδες με τα δόρατα. Κατόπιν αυτών οι εχθροί φοβήθηκαν και ρίχθηκαν μέσα από τα χιόνια στη δασώδη κοιλάδα και δεν ακούστηκε πια από πουθενά φωνή εχθρική.